

შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის
საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო
მინისტრის აპარატი

შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატის მიერ 2013-2015 წწ. განხორციელებული საქმიანობის ანგარიში

შესავალი

შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრის აპარატის კომპეტენციაში შედის ორი ძირითადი მიმართულება - აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში/სამხრეთ ოსეთში სამშვიდობო პროცესის ხელშეწყობა და მასში მონაწილეობა და საქართველოში მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელთა უფლებების დაცვის ხელშეწყობა, სამოქალაქო ინტეგრაციის უზრუნველყოფა. სახელმწიფო მინისტრის აპარატის ფუნქციაა ამ მიმართულებებით სახელმწიფო პოლიტიკის განსაზღვრა, კოორდინაცია და იმპლემენტაცია. აპარატის ბიუჯეტი, რომელიც 1, 350მლნ. ლარს შეადგენს, არ ითვალისწინებს კონკრეტული პროექტების განხორციელებას.

სახელმწიფო მინისტრის აპარატის სპეციფიკიდან გამომდინარე, თავის საქმიანობას ახორციელებს სხვა სახელმწიფო უწყებებთან, საერთაშორისო მთავრობათაშორის ორგანიზაციებთან და საერთაშორისო თუ ადგილობრივ არასამთავრობო ორგანიზაციებთან მჭიდრო პარტნიორობით.

აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში/სამხრეთ ოსეთში სამშვიდობო პროცესის ხელშეწყობა

კონფლიქტების მოგვარების სფეროში სახელმწიფო მინისტრის აპარატის ამოცანა იყო და არის, შექმნას ხელსაყრელი გარემო ნდობის აღდგენისა და ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობის მეტი ჩართულობისთვის. ამისათვის, საქართველოს მთავრობამ აირჩია მშვიდობიანი, ღია, პრაგმატული და კონსტრუქციული კურსი.

მთავრობამ გადადგა მთელი რიგი ცალმხრივი ნაბიჯები, რომელიც მიზნად ისახავს, წლების განმავლობაში შექმნილი გაუცხოვების შემდეგ, გაჩნდეს ნდობის აღდგენისა და გამყოფი ხაზების ორივე მხარეს მცხოვრები მოსახლეობის კონკრეტული პრობლემების გადაჭრის შესაძლებლობები.

2013 წლის 7 მარტს, ახალი მოწვევის პარლამენტმა თავის რეზოლუციაში „საქართველოს საგარეო პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებების შესახებ“ მაღალი ლეგიტიმაციის ხარისხით გაამყარა ჯერ კიდევ 2010 წელს საქართველოს პრეზიდენტის მიერ სტრასბურგში გაცხადებული ძალის გამოუყენებლობის ცალმხრივი ვალდებულება. კონფლიქტის მშვიდობიანი მოგვარების ვალდებულება 2014 წელს რატიფიცირებულ „საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმებაშიც“ გაიწერა.

ხელისუფლებამ გადადგა ნაბიჯები, რათა საქართველოს კანონმდებლობა, მათ შორის კანონი „ოკუპირებული ტერიტორიების შესახებ“ უკეთ მისადაგებოდა ადამიანის უფლებათა სტანდარტებს და ოკუპირებული რეგიონების მოსახლეობის ჰუმანიტარულ საჭიროებებს. ასევე, მთავრობამ ოკუპირებულ ტერიტორიებზე აკრძალული ეკონომიკური საქმიანობის წარმოებისათვის ნებართვის გაცემის პროცედურა გაამარტივა. ნაცვლად მთავრობის აქტისა, შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატთან კონსულტაციის შემდეგ, ბრძანებით ნებართვის გაცემის უფლებამოსილება, კონკრეტულ ეკონომიკურ საქმიანობაზე პასუხისმგებელ მინისტრს მიენიჭა. რაც, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს კანონიერი ეკონომიკური საქმიანობის განხორციელებას. გარდა ამისა, ქართულმა მხარემ აფხაზებსა და ოსებს პირდაპირი დიალოგი შესთავაზა, რის თაობაზეც 2013 წლის 8 აგვისტოს საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა საჯაროდ განაცხადა.

2014 წლის პირველი იანვრიდან შეიცვალა უწყების სახელწოდება - „სახელმწიფო მინისტრის აპარატი შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში“. ახალი სახელწოდების ინიცირებით, ქართულმა მხარემ გამოხატა მზადყოფნა ნდობის აღდგენისა და პირდაპირი დიალოგის წარმოებისათვის და უფრო ადეკვატურად ასახა აპარატის საქმიანობის მეორე, მნიშვნელოვანი, სამოქალაქო ინტეგრაციის მიმართულება.

ასევე, გადაიდგა კონკრეტული ნაბიჯები, რათა ოკუპირებული ტერიტორიების სიახლოვეს მშვიდობისა და განვითარებისათვის სივრცე შექმნილიყო და დახმარება გაწეულიყო ადგილობრივ მოსახლეობას, რომელთაც მავთულხლართების და ხელოვნური გამყოფი ხაზების სიახლოვეს, უსაფრთხოების და ჰუმანიტარული გამოწვევების ფონზე, რთულ ვითარებაში უწევთ ყოფა.

მოხდა უმეტესობა სოფლების მონახულება, მოსახლეობის პრობლემების ადგილზე გაცნობა, საჭიროებათა პრიორიტეტული ანალიზი და შედეგად, მათზე რეაგირების მიზნით, 2013 წლის ოქტომბერში შეიქმნა უწყებათშორისი სამთავრობო კომისია, რომელსაც შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის აპარატთან ერთად თანათავმჯდომარეობს ინფრასტრუქტურისა და რეგიონული განვითარების სამინისტრო. კომისიის ფარგლებში მთავრობამ ბევრი რამ გააკეთა მოსახლეობის ადგილზე დამაგრებისათვის, როგორც საბიუჯეტო სახსრების, ასევე საერთაშორისო პარტნიორების დახმარების მობილიზების გზით. ამ რეგიონების სოციალურ და ეკონომიკურ განვითარებაზე მიმართული არაერთი პროექტის განხორციელება განიხილება მომავალში.

აღსანიშნავია, რომ საქართველოს მთავრობის სამშვიდობო პოლიტიკის წყალობით, შემცირდა ინციდენტების რაოდენობა გალის რაიონში და დამაბულობის კერები საოკუპაციო ხაზის გასწვრივ. სახელმწიფოს ღია პოლიტიკის შედეგად გაჩნდა გადაადგილების ზრდის პოზიტიური ტენდენცია, განსაკუთრებით ოკუპირებული ცხინვალის რეგიონიდან დანარჩენი საქართველოს მიმართულებით. მაგალითისთვის, სამედიცინო დახმარების მსურველთა რიცხვი ზემოხსენებული რეგიონიდან გაოთხმაგდა. უფასო ჯანდაცვის მომსახურება ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობისთვის, ისევე, როგორც განათლების შესაძლებლობები საქართველოს დანარჩენ ტერიტორიაზე, მთავრობის ჩართულობის პოლიტიკის მნიშვნელოვანი ნაწილია, რაც წარმატებით ხორციელდება ბოლო სამი წლის განმავლობაში.

თუმცა, რუსეთის მიერ მავთულხლართების აღმართვის ინტენსიფიკაციამ, რომელიც ჯერ კიდევ 2009 წელს დაიწყო, და აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონის ანექსიისაკენ გადადგმულმა ნაბიჯების მთელმა წყებამ შექმნეს ახალი გამოწვევები.

რუსეთის ფედერაციასა და აფხაზეთის დე-ფაქტო ხელისუფლებას შორის 24 ნოემბერს გაფორმებული ე.წ. ხელშეკრულება არის ისეთივე უკანონო, როგორც მანამდე გაფორმებული სხვა ე.წ. ხელშეკრულებები და მას საერთაშორისო საზოგადოება არ აღიარებს. რუსეთის ეს ნაბიჯი არის 2008 წლის აგვისტოში დაწყებული ოკუპაციის რეალიზაცია, რაც მიზნად ისახავს ოკუპირებული ტერიტორიების ანექსიისთვის პირობების შექმნას. ესაა, რუსეთის ღია გამოწვევა საქართველოს, მათ შორის აფხაზეთში მცხოვრები მოსახლეობის ევროპული მისწრაფებებისათვის. მიუხედავად ამისა, საქართველოს საგარეო პოლიტიკური კურსი მყარია და უცვლელი რჩება.

ევროკავშირის ჩართულობა და ევროინტეგრაცია

სახელმწიფო მინისტრის აპარატი აქტიურად თანამშრომლობს ევროკავშირთან და სხვა საერთაშორისო პარტნიორებთან სამშვიდობო პოლიტიკის ხელშესაწყობად, საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის და სუვერენიტეტის სრულ მხარდაჭერაზე დაყრდნობით. სახელმწიფო მინისტრის აპარატი მნიშვნელოვან როლს თამაშობს რამდენიმე ფორმატში, რომლებშიც რეგულარულად იღებს მონაწილეობას.

გასული სამი წლის განმავლობაში ერთ-ერთი ყველაზე მნიშვნელოვანი წარმატება იყო საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმების ხელმოწერა, რადგან ის ქმნის შესაძლებლობებს კონფლიქტის მოგვარების სფეროშიც. ჩვენი ამოცანაა, რომ ევროინტეგრაციის პროცესით წარმოქმნილი სარგებელი ხელმისაწვდომი იყოს ოკუპირებული ტერიტორიების მაცხოვრებელთათვის და სწორედ, ამ მხრივ იდგმება ნაბიჯები.

შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრის აპარატი აქტიურად მონაწილეობდა ევროკავშირისა და საქართველოს შორის ასოცირების დღის წესრიგის მოლაპარაკებების პროცესში; შემუშავდა დღის წესრიგის განხორციელების ეროვნული სამოქმედო გეგმა.

კონფლიქტის მოგვარების ნაწილში ასოცირების დღის წესრიგი ითვალისწინებს ევროკავშირისა და საქართველოს შორის თანამშრომლობის კიდევ უფრო გაღრმავებას, ეფექტურ თანამშრომლობისა და კოორდინაციის ინტენსიფიკაციას არამხოლოდ პოლიტიკურ, არამედ ოპერაციულ დონეზე, სტრატეგიული შეხვედრების ჩატარებას, კონფლიქტის გადაწყვეტისა და ჩართულობის მექანიზმების ერთობლივ შემუშავებას, კონსულტაციების გამართვას აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონის ევროკავშირი-საქართველოს ურთიერთობების გაღრმავების პროცესში ჩასართავად გზების მოძიების მიზნით.

დღის წესრიგი ასევე ითვალისწინებს ევროკავშირის მხრიდან ნდობის აღდგენის პროექტების განხორციელებას, ხალხთა შორის კონტაქტების გაღრმავების მხარდაჭერას და ადგილობრივი ინიციატივების წახალისებას.

ზემოაღნიშნული მიზნების მისაღწევად 2015 წლის 2 ივნისს თბილისში გაიმართა ასოცირების საბჭოს მართლმსაჯულების, თავისუფლებისა და უსაფრთხოების ქვეკომიტეტის სხდომა, რომელიც ასოცირების შეთანხმების ამოქმედების შედეგად ჩამოყალიბებული საქართველო-ევროკავშირის პოლიტიკური დიალოგის ახალი ინსტიტუციური ჩარჩოს ნაწილია. სხდომაზე განხილული იქნა საქართველოს

ოკუპირებულ ტერიტორიებზე არსებული მდგომარეობა, მიმდინარე გამოწვევები და პრობლემური საკითხები, აგრეთვე ჩართულობის სახელმწიფო სტრატეგიის განხორციელება, კერძოდ ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობისთვის გაწეული დახმარება, მიმდინარე პროექტები და შეთავაზებული სარგებელი, მათ შორის ასოცირების ხელშეკრულების ფარგლებში.

რეგიონალურ დონეზე უსაფრთხოების კუთხით არსებული გამოწვევები და საქართველოში კონფლიქტის მშვიდობიანად მოგვარების მიზნით გაწეული ძალისხმევა ასევე განხილული იქნა 2015 წლის 1 აპრილს საქართველოსა და ევროკავშირს შორის უმაღლეს დონეზე პოლიტიკური კონსულტაციების ფორმატში. მონაწილეებმა სიღრმისეულად იმსჯელეს რუსეთის მიერ ნაკისრი საერთაშორისო ვალდებულებების, მათ შორის ცეცხლის შეწყვეტის შესახებ 2008 წლის 12 აგვისტოს შეთანხმების დარღვევის, რუსეთის ფედერაციის მიერ ოკუპირებულ რეგიონებთან აფხაზეთთან და ცხინვალის რეგიონთან/სამხრეთ ოსეთთან ხელმოწერილი ე.წ. „ხელშეკრულებების“ შესაძლო შედეგებზე, ჟენევის საერთაშორისო დისკუსიების ფორმატის ფარგლებში არსებული გამოწვევებსა და ჩართულობის პოლიტიკის ასპექტებზე, ასევე ევროკავშირის როლზე კონფლიქტის მოგვარებისა და ოკუპირებულ ტერიტორიებზე სტაბილურობის უზრუნველყოფის პროცესში.

სახელმწიფო მინისტრის აპარატისათვის მნიშვნელოვან პრიორიტეტს წარმოადგენს ის, რომ იმ ფონზე, რა გამოწვევებიც იქმნება ოკუპირებულ რეგიონებში, გაგრძელებულიყო ადგილზე ევროკავშირის უწყვეტი ჩართულობა, არაღიარების პოლიტიკის ერთიანი ქოლგის ქვეშ.

სახელმწიფო მინისტრის აპარატმა პრაქტიკულად ყოველდღიურ რეჟიმში კონსულტაციები აწარმოა საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, რათა მათ შეინარჩუნონ და გააძლიერონ ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ჩართულობა, მიუხედავად იმ დიდი ზეწოლისა და შეზღუდვებისა, რომელსაც ისინი აწყდებიან ამ ტერიტორიებზე შესვლისა და საქმიანობის კუთხით. საყურადღებოა, რომ გასული სამი წლის განმავლობაში, საერთაშორისო ორგანიზაციებმა ოკუპირებულ რეგიონების თემაზე დამატებით 149 პროექტის განხორციელება წამოიწყეს.

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ამოცანა სახელმწიფო მინისტრის აპარატისთვის იყო და არის, საქართველოს ევროინტეგრაციის პროცესით, მათ შორის ასოცირების შეთანხმებით შექმნილი სარგებელი ხელმისაწვდომი გახადოს აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონის/სამხრეთ ოსეთის მოსახლეობისათვის, გრძელვადიან პერსპექტივაში. ამ მიმართულებით სახელმწიფო მინისტრის აპარატის მიერ გატარებულ იქნა რიგი ღონისძიებები, ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმებით შექმნილ შესაძლებლობებში ოკუპირებული რეგიონების მეტი ჩართულობისთვის.

ევროკავშირის ქვეყნებთან უფიზო მიმოსვლის რეჟიმის შემოღების რეალური პერსპექტივა წარმოადგენს ევროინტეგრაციის კიდევ ერთ ხელშესახებ სარგებელს, რომელიც სახელმწიფო მინისტრის აპარატის ხედვით, თანაბრად ხელმისაწვდომი უნდა გახდეს აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის მაცხოვრებლებისათვის. უწყების პროგნოზით, გაიზრდება ქართული პასპორტის ადების ფაქტები აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში მცხოვრებთა შორის.

სახელმწიფო მინისტრის აპარატმა შეასრულა საშინაო დავალება და თავისი წვლილი შეიტანა ევროკავშირი-საქართველოს ვიზა ლიბერალიზაციის სამოქმედო გეგმის მეორე ფაზის წარმატებით დასრულებაში.

ოკუპირებული რეგიონების მოსახლეობის წარმომადგენლებისათვის საქართველოს ევროინტეგრაციის პროცესზე ინფორმაციის მიწოდების უზრუნველსაყოფად, სახელმწიფო მინისტრის აპარატი აქტიურად იყო ჩართული ევროინტეგრაციის საკითხთა ინფორმაციისა და კომუნიკაციის შესახებ მთავრობის სტრატეგიის განხორციელებაში. მის მიერ განხორციელებულ ღონისძიებებს შორის იყო ასოცირების შეთანხმებისა და ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ შეთანხმების თაობაზე სარეკლამო რგოლების მომზადება და საზოგადოებრივი მაუწყებლის ეთერში გაშვება (პრაიმ-ტიმის დროს) უმცირესობათა 4 ენაზე, მათ შორის აფხაზურად და ოსურად; ასევე ამავე ენებზე მომზადდა და გავრცელდა შესაბამისი ბუკლეტები.

ჩართულობის სამოქმედო გეგმის იმპლემენტაცია

საქართველოს მთავრობა მოწოდებულია, ოკუპირებული ტერიტორიების - აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონის - მოსახლეობა სარგებლობდეს იმ უფლებებითა და პრივილეგიებით, რაც ხელმისაწვდომია საქართველოს თითოეული მოქალაქისათვის. ამ მიზნით გაგრძელდა ჩართულობის სტრატეგიით გათვალისწინებული ღონისძიებები.

ჯანდაცვა

ჯანდაცვის უფასო მომსახურება წარმოადგენს ჩართულობის სტრატეგიის ერთ-ერთ ყველაზე წარმატებულ მიმართულებას. ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები ადამიანები სარგებლობენ სხვადასხვა სახელმწიფო პროგრამით, რომელთა შორის უმთავრესია „რეფერალური მომსახურების“ სახელმწიფო პროგრამა. მასში მონაწილეობის მისაღებად ოკუპირებული რეგიონების მაცხოვრებლები განცხადებით მიმართავენ სახელმწიფო მინისტრის აპარატს, რომელიც თავის მხრივ, შუამდგომლობას უწევს მათ საქართველოს შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროში. სახელმწიფო ცდილობს, აღნიშნული პროგრამა მაქსიმალურად დაცული იყოს ბიუროკრატიისაგან. გასული სამი წლის განმავლობაში, უფასო სამედიცინო მომსახურებით ათასზე მეტმა ბენეფიციარმა ისარგებლა.

მიუხედავად მავთულხლართებისა და გამყოფ ხაზზე გადაადგილების მაქსიმალური შეზღუდვისა, 2012 წელთან შედარებით, მნიშვნელოვნად გაიზარდა ცხინვალის რეგიონიდან მკურნალობის მსურველთა რაოდენობა. ამ ადამიანების 70% დანარჩენ საქართველოში ჩამოდის ლარსის გამშვები პუნქტიდან, მაგრამ არსებობს შემთხვევები, როდესაც ადამიანები სიცოცხლის რისკის ფასად მავთულხლართებისა და საოკუპაციო რეჟიმის გვერდის ავლით გადმოდინან საქართველოს ხელისუფლების მიერ კონტროლირებად ტერიტორიაზე. ასევე, გაზრდილია აფხაზეთიდან პაციენტთა რაოდენობა, ვინც ჩართულია რეფერალურ პროგრამაში. საერთო ჯამში, ყოველწლიურად ბოლო 3 წლის განმავლობაში მზარდი დინამიკაა. 2013 წლის თებერვალში საქართველოს ხელისუფლების მიერ შემუშავებული საყოველთაო დაზღვევის პროგრამა გავრცელდა ოკუპირებულ რეგიონებში მცხოვრები, ნეიტრალური დოკუმენტების მფლობელი, მოსახლეობის ყველა ასაკობრივ ჯგუფზე.

2015 წლის აპრილში საქართველოში ამოქმედდა C ჰეპატიტის ელიმინაციის პროგრამა, რაშიც საქართველოს ხელისუფლებამ ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მაცხოვრებლებსაც შესთავაზა ჩართვა. ეს არის მნიშვნელოვანი სიახლე და ის დამატებითი სიკეთე, რაც ძვირადღირებული მკურნალობის უფასოდ შეთავაზებას გულისხმობს და პირდაპირ უკავშირდება ათასობით ადამიანის სიცოცხლის შენარჩუნებას. პრობლემა განსაკუთრებით აქტუალურია როგორც აფხაზეთის, ისე ცხინვალის რეგიონის/სამხრეთ ოსეთის მოსახლეობისათვის.

2013-2015 წლების განმავლობაში აფხაზეთში მცხოვრებ მოქალაქეებს გაეროს განვითარების ფონდთან არსებული „საკოორდინაციო მექანიზმის“ ფარგლებში რეგულარულად მიეწოდებოდა სხვადასხვა მედიკამენტები და ვაქცინები; რომლის თვითღირებულება ჯამში 500 ათას ლარზე მეტს წარმოადგენს.

საკოორდინაციო მექანიზმის საშუალებით აფხაზეთს გადაეცა სამედიცინო ინვენტარი, ტექნიკა, აღჭურვილობა და სხვადასხვა სამედიცინო დანიშნულების ნივთი.

2013-2015 წლების განმავლობაში საქართველოს მთავრობის მიერ ოკუპირებულ რეგიონებში მცხოვრები მოსახლეობის ჯანდაცვის მომსახურებაზე დახარჯული თანხების ოდენობა დაახლოებით 7 მილიონი ლარია.

საოკუპაციო ხაზის სიახლოვეს, ზუგდიდთან, სოფ. რუხში მიმდინარეობს 220- ადგილიანი მრავალპროფილიანი, თანამედროვე ტექნოლოგიით აღჭურვილი, საუნივერსიტეტო კლინიკის მშენებლობა, თავისი საერთო საცხოვრებელით, რომელიც თბილისის, ქუთაისის, ზუგდიდისა და სხვა ქალაქების საავადმყოფოების გარდა დამატებით მოემსახურება ოკუპირებული რეგიონების მაცხოვრებლებს.

სოციალურ-ეკონომიკური ინიციატივები

სოფ. რუხში ასევე მიმდინარეობს მრავალფუნქციური სავაჭრო კომპლექსის მშენებლობა. ეს წახალისებს ვაჭრობას საოკუპაციო ხაზის გადაკვეთით. ვაჭრობის მიზნით ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები ძალიან ბევრი მოქალაქე მიდის თბილისში, ქუთაისსა და ზუგდიდში. მთავრობის მიზანია, რომ ისინი კიდევ უფრო წახალისდნენ დამატებითი სავაჭრო შესაძლებლობების შექმნით.

მიმდინარეობს მუშაობა ინიციატივებზე, რათა ოკუპირებული რეგიონების მოსახლეობისთვის შეთავაზებულ იქნას დამატებითი სოციალურ-ეკონომიკური დახმარება.

ნეიტრალური დოკუმენტები

ოკუპირებული რეგიონების მოსახლეობისათვის ხელმისაწვდომია სამგზავრო და პირადობის დამადასტურებელი დოკუმენტები. გასული სამი წლის განმავლობაში სტატუს ნეიტრალური სამგზავრო დოკუმენტი დამატებით აღიარა უნგრეთმა და რუმინეთმა. ამ ეტაპზე დოკუმენტი აღიარებულია 12 სახელმწიფოს, მათ შორის 9 ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოს მიერ. 2012 წლის დეკემბერთან შედარებით, გაიზარდა როგორც გაცემული ნეიტრალური პირადობის მოწმობის, ისე ნეიტრალური სამგზავრო დოკუმენტის რაოდენობა, რომელიც შესაძლებელს ხდის საზღვარგარეთ ლეგიტიმურად გადაადგილებას.

საკოორდინაციო მექანიზმი

საკოორდინაციო მექანიზმი წარმოადგენს მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს თბილისსა და სოხუმს შორის დღის წესრიგით გათვალისწინებულ სხვადასხვა საკითხზე კომუნიკაციისა და მნიშვნელოვანი გზავნილების გაჟღერებისთვის. ამგვარი გზავნილები შესაძლებელია მოიცავდეს (მაგრამ არ შემოიფარგლება მხოლოდ) ჰუმანიტარულ საჭიროებებს, მიმდინარე ან დაგეგმილ საერთაშორისო პროექტებზე ინფორმაციის მიწოდებას, საგანმანათლებლო შესაძლებლობებს და ა.შ.

2015 წელს საკოორდინაციო მექანიზმმა განახორციელა რამოდენიმე მნიშვნელოვანი პროექტი. კერძოდ, საკოორდინაციო მექანიზმის ჩართულობით:

- საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკაში მოეწყო და გაიხსნა აფხაზური კუთხე, სადაც განთავსდა აფხაზური ლიტერატურა და პერიოდიკა;
- ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრთან ერთად მოხდა უნიკალური ისტორიული ძეგლისა და ხელოვნების შესანიშნავი ნიმუშის - მოქვის სახარების ბეჭდური გამოცემა მაღალი პოლიგრაფიული ხარისხით ქართულ, აფხაზურ და ინგლისურ ენებზე, რომელიც გავრცელდა აფხაზეთში;

- სტამბოლში ჩატარდა ქართველი და აფხაზი ექიმების ერთობლივი ტრენინგი ცეკვატიტის მკურნალობის თემაზე.

ევროსაბჭოს პროექტები

სახელმწიფო მინისტრის აპარატთან მჭიდრო თანამშრომლობით და საკოორდინაციო მექანიზმის ჩართულობით, 2013-2015 წლების განმავლობაში ჩატარდა ევროპის საბჭოს ნდობის აღდგენის რამდენიმე პროექტი, რომლებიც ითვალისწინებს გამყოფი ხაზის ორივე მხარეს მცხოვრები სხვადასხვა პროფესიული ჯგუფის შეხვედრებს ნეიტრალურ ტერიტორიებზე:

- ქართული და აფხაზური საზოგადოების ხელოვნების სფეროს წარმომადგენლების შეხვედრა ქ. ვენეციაში, იტალია, კულტურული მემკვიდრეობის მენეჯმენტის თემაზე სემინარში მონაწილეობის მისაღებად;

- ქართველი და აფხაზი მასწავლებლების, ასევე ქართველი და ოსი მასწავლებლების ვიზიტი ქ. გრაცში, ავსტრია, უცხო ენების სწავლების მეთოდოლოგიის სემინარში მონაწილეობის მისაღებად;

- კულტურული მემკვიდრეობის საკითხებში ქართველი და აფხაზი ექსპერტების შეხვედრა ქ. სტამბოლში, თურქეთი; სასწავლო ვიზიტი მაკედონიაში, რომლის მიზანს წარმოადგენდა კულტურული მემკვიდრეობის აღრიცხვის მეთოდოლოგიის გაცნობა; ქართველი და აფხაზი ექსპერტების შეხვედრა სარაევოში, სადაც მოხდა საარქივო მასალების გადაცემა. პროექტი გრძელდება და მის ფარგლებში დაგეგმილია ქართველი და აფხაზი ექსპერტების შემდგომი შეხვედრები, ძეგლების მონახულება და ა.შ.

- ინგლისური ენის მასწავლებლების ტრენინგი სოხუმში ევროსაბჭოს ექსპერტების მონაწილეობით;

- ქართველი და აფხაზი მასწავლებლების შეხვედრა ქ. სტამბოლში, თურქეთი, სამომავლო შეხვედრებისა და ვორქშოპების დასაგეგმად, რომელთა მიზანი იქნება გამოცდილების გაზიარება და სწავლების თანამედროვე მეთოდოლოგიის გაცნობა; აღნიშნული ვორქშოპები ჩატარდა 2015 წელს და შემდგომ წლებშიც იგეგმება;

- ადამიანის უფლებების თემაზე მომუშავე ქართული და აფხაზური სამოქალაქო საზოგადოებების წარმომადგენლების, ასევე სახალხო დამცველების შეხვედრა ქ. სტამბოლში, თურქეთი და სეგოვიაში, ესპანეთი, ადამიანის უფლებების დაცვის საკითხების განსახილველად;

- აღნიშნული მიმართულებით, სახელმწიფო მინისტრის აპარატის უშუალო ჩართულობით, ასევე განხორციელდა თბილისიდან, ცხინვალიდან და სხვა ქალაქებიდან სამოქალაქო

საზოგადოების წარმომადგენლების სასწავლო ვიზიტი ბოსნია-ჰერცეგოვინაში ბალკანური კონფლიქტების მოგვარების გამოცდილების შესასწავლად.

- ქართველი და ოსი კულტურული მემკვიდრეობის ექსპერტების შეხვედრა ვენეციაში, იტალია, კულტურული მემკვიდრეობის მენეჯმენტის სემინარში მონაწილეობის მისაღებად;
- ქართველი და აფხაზი ახალგაზრდა ექსპერტების სასწავლო ვიზიტი სტრასბურგში, საფრანგეთი, კულტურული მემკვიდრეობის მენეჯმენტის საკითხებზე;
- ქართველი და აფხაზი სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლების შეხვედრა სტამბოლში, თურქეთი, ოჯახური, მათ შორის ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებზე ცნობიერების ამაღლების მიზნით;
- მუზეუმების მენეჯმენტის საკითხებზე მომუშავე ქართველი და აფხაზი სპეციალისტების შეხვედრა ვენეციაში, იტალია, გამოცდილების გაზიარებისა და აფხაზეთში არსებული მუზეუმების მდგომარეობის განსახილვის მიზნით;

ასევე 2015 წლის თებერვალში აფხაზეთში ჩატარდა ევროპული ლექციების ციკლი ევროპული სტრუქტურების ფუნქციონირების თემებზე.

2015 წლის განმავლობაში და 2016 წელს ევროსაბჭოსთან ერთად იგეგმება არაერთი ახალი ორმხრივი, ქართულ-აფხაზური და ქართულ-ოსური პროექტის განხორციელება, რომელიც შეეხება სწავლების თანამედროვე მეთოდოლოგიას, ქალთა მიმართ ძალადობის საკითხებს და ადამიანის უფლებებს, ნარკოტიკების პრევენციასა და მკურნალობას, გარემოს დაცვას და ა.შ.

დამორიშორებულ საზოგადოებებს შორის კომუნიკაცია

სახელმწიფო მინისტრის აპარატი იყენებს ყველა სახის ნეიტრალურ პლატფორმას და შესაძლებლობას დამორიშორებულ საზოგადოებებს შორის ეფექტური კომუნიკაციის უზრუნველსაყოფად. 2015 წლის თებერვალსა და ივნისში ლონდონში გაიმართა არაფორმალური შეხვედრა-დიალოგი ქართული და აფხაზური საზოგადოების წარმომადგენლების, მათ შორის პოლიტიკოსების, ექსპერტების და საერთშორისო ორგანიზაციების მონაწილეობით. ამგვარი შეხვედრები გაიმართა ასევე 2015 წლის სექტემბერში ბერნში, შვეიცარია და ბერლინში, გერმანია. შეხვედრებზე განიხილეს ბოლო წლების განმავლობაში განვითარებული პოლიტიკური მოვლენები, გაანალიზეს მიმდინარე

სიტუაცია, გაცვალეს მოსაზრებები და განიხილეს საკითხები, რომლებიც პირდაპირ გავლენას ახდენენ კონფლიქტის შედეგად დაზარალებულ პირთა ცხოვრებაზე. შეხვედრაზე მონაწილეებს საშუალება ჰქონდათ გამოეკვითათ საზოგადოებების ინტერესები და პოზიციები, აგრეთვე, არსებული გამოწვევებისა და საფრთხეების მიმართ წარმოედგინათ თავიანთი ხედვები.

ასევე, საერთაშორისო ორგანიზაციების მხარდაჭერით პერიოდულად იმართება შეხვედრები ქართულ და ოსურ საზოგადოებებს შორის, მათ შორის, სახელმწიფო მინისტრის აპარატის თანამშრომლების მონაწილეობით, სადაც მიმდინარეობს აქტუალური საკითხებისა და პრობლემების განხილვა, მათი გადაჭრის გზების მოძიება. მსგავსი შეხვედრები შესაძლებლობას აძლევს საოკუპაციო ხაზით დაშორებულ საზოგადოების წარმომადგენლებს იქონიონ ეფექტური კომუნიკაცია და აღადგინონ ურთიერთობა.

განათლება

საქართველოს მთავრობა ძალისხმევას არ იშურებდა ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობისათვის საქართველოში განათლების მიღების შესაძლებლობის წახალისების, საზღვარგარეთ სწავლის გაგრძელებისათვის შესაბამისი მექანიზმებისა და პროცედურების შექმნისა და ერთობლივი კვლევითი საქმიანობის მხარდაჭერისათვის.

ამ მიზნით, საქართველოს მთავრობა ახორციელებს სპეციალურ 1+4 პროგრამას, რომელიც საშუალებას აძლევს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრებ პირებს, ჩაირიცხონ და ისწავლონ ქვეყანაში მოქმედ უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში გამარტივებული პროცედურების საფუძველზე.

სახელმწიფო მინისტრის აპარატმა შეიმუშავა ოკუპირებული ტერიტორიების შიგნით მიღებული განათლების აღიარების პროცედურების გამარტივების ინიციატივები, რომელთა განხილვა ხორციელდება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთან თანამშრომლობით.

2014 წლის მაისში საქართველოს პრემიერ-მინისტრის დაქვემდებარებაში შეიქმნა განათლების საერთაშორისო ცენტრი, რომლის მიზანია ქვეყნის მოსახლეობისათვის, მათ შორის საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები პირებისათვის, ევროპისა და აშშ-ის წამყვან უნივერსიტეტებში სამაგისტრო და სადოქტორო სწავლების შესაძლებლობის მიცემა. როგორც აღინიშნა, ცენტრი განაცხადს იღებს აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში მცხოვრები პირებისაგანაც.

გამყოფი ხაზით დაზარალებული მოსახლეობის საჭიროებების შესწავლა და დონორთა დახმარება

2013 წლიდან სახელმწიფო მინისტრის აპარატის საქმიანობის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტი საოკუპაციო ხაზის სიახლოვეს მდებარე სოფლების დახმარებაა. სახელმწიფო მინისტრის აპარატმა შეასრულა წამყვანი როლი მავთულხლართებისა და სხვა წინაღობების აღმართვის შედეგად დაზარალებული მოსახლეობის პრობლემების იდენტიფიცირებას და მათზე შემდგომ რეაგირებაში. 2013 წელს მისი ხელმძღვანელობით უწყებათშორისმა სამუშაო ჯგუფმა შეისწავლა გამყოფი ხაზთან მდებარე გორის, ქარელის, კასპისა და საჩხერის მუნიციპალიტეტების 77 სოფელში არსებული მდგომარეობა და შეიმუშავა საჭიროებათა შეფასების დოკუმენტი.

საქართველოს მთავრობამ 2013 წლის 4 ოქტომბერს შექმნა გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლებში დაზარალებული მოსახლეობის საჭიროებებზე რეაგირების დროებითი სამთავრობო კომისია, რომლის თანათავმჯდომარეები არიან შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრი და რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის მინისტრი. კომისიის წევრები პირადად ჩავიდნენ გამყოფი ხაზის მიმდებარე თემებში და შეხვდნენ 48 სოფლის ადგილობრივ მოსახლეობას. კომისიის მუშაობის შედეგად:

- ზამთრის პერიოდში გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლებში (გორის, კასპის, ონის, საჩხერეს, ქარელის და ხაშურის მუნიციპალიტეტები) მცხოვრები პირების გათბობით უზრუნველსაყოფად 11 440 ოჯახს (50 სოფელი) გადაეცა 200 ლარი, რისთვისაც სახელმწიფო ბიუჯეტიდან გამოიყო 2 288 000 ლარი;

- გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლებში დაზარალებული ოჯახების 471 სტუდენტს, რომლებიც ჩარიცხული არიან ბაკალავრიატის და მაგისტრატურის პროგრამებზე, დაუფინანსდა 2013-2014 სასწავლო წლის სწავლის საფასური. განათლების სამინისტროს წარდგინებით კომისიამ ასევე მიიღო გადაწყვეტილება, რომ 2014- 2015 სასწავლო წელს გამყოფი ხაზთან მდებარე სოფლებში მცხოვრები სტუდენტების სწავლა კვლავ დაფინანსდეს;

- სარეაბილიტაციო-სარემონტო სამუშაოები ჩაუტარდა და საკომუნიკაციო საშუალებებით აღიჭურვა სკოლები, განახლდა სასკოლო ბიბლიოთეკები, პერსონალს და მოსწავლეებს დაურიგდათ კომპიუტერები და ბუკები; განხორციელდა 600-ზე მეტი მოსწავლის სასკოლო ტრანსპორტით უზრუნველყოფა;

- სოფ. აბანოში აშენდა თანამედროვე საჯარო სკოლა, რომელიც გათვლილია 90 მოსწავლეზე;

- 9 სოფელში მოეწყო სასმელი წყლის ჭაბურღილები;

- უმეტეს სოფლებში გაიმართა საირიგაციო სისტემა;

- მიმდინარეობს 58 სოფლის (13,375 კომლი) გაზიფიცირება, რისთვისაც ბიუჯეტიდან გამოიყო 19 მლნ. ლარი. გაზიფიკაციის სამუშაოები უკვე დასრულდა გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლების უმრავლესობაში (16 სოფელში), ხოლო დანარჩენში სამუშაოები ინტენსიურად მიმდინარეობს;

- აშენდა 20 ამბულატორია;

- გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ ტყვიავეში სრულდება კლინიკის მშენებლობა, რომელიც თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისად აღიჭურვება და პაციენტებს წლის ბოლოდან მოემსახურება;

- ჩატარდა საავტომობილო გზების რეაბილიტაცია;

- განხორციელდა სამუშაოები გამყოფი ხაზების მიმდებარე სოფლებში არსებული უძრავი ქონების მესაკუთრეთა დადგენისა და ქონების რეგისტრაციის მიმართულებით.

კომისიის ფარგლებში დაზარალებული მოსახლეობის აქტუალური პრობლემების მოსაგვარებლად სახელმწიფო მინისტრის აპარატი აქტიურად მუშაობდა დიპლომატიური კორპუსის და დონორი ორგანიზაციების წარმომადგენლებთან, კერძოდ, გაიმართა შეხვედრები ევროკავშირის, გაერო-ს ლტოლვილთა უმაღლეს კომისარიატის (UNHCR), გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP), აშშ-ის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID), იაპონიის საელჩოს, შვეიცარიის განვითარებისა და თანამშრომლობის სააგენტოს, ისევე როგორც სხვა ორგანიზაციებისა და პარტნიორი ქვეყნების წარმომადგენლებთან.

სახელმწიფო მინისტრის აპარატმა შექმნა და საერთაშორისო საზოგადოების წარმომადგენლებს შორის გაავრცელა ბროშურა და დოკუმენტური ფილმი, რომელიც დეტალურად ასახავს ბორდერიზაციის უარყოფით შედეგებს.

შედეგად, გაეროს და ევროკავშირის მიერ 1311 მოწყვლად ოჯახზე გაიცა 500 ლარის ოდენობის ფულადი დახმარება, ხოლო 700-ზე მეტ ოჯახს მიეწოდა ზამთრის პერიოდში თბოიზოლაციის საშუალებები. ამერიკის საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს ძალისხმევით განხორციელდა ეკონომიკური პროექტები; შვეიცარიის განვითარების სააგენტოს დახმარებით მოხდა 2008 წლის აგვისტოს ომის დროს დაზიანებული სახლების რეაბილიტაცია. შიდა ქართლის მოსახლეობის დასახმარებლად წითელი ჯვრის საერთაშორისო კომიტეტი ახორციელებდა მიკროეკონომიკურ პროექტს, რომლის ფარგლებში გაიცემა ფულადი გრანტებიც. ევროკავშირის და გაეროს დახმარებით სოფელ დვანში მოხდა საბავშვო ბაღის რეაბილიტაცია. მნიშვნელოვანია, რომ სტრატეგიული ქარტიის ფარგლებში 2013 წელს ჩატარებული ორმხრივი შეხვედრის დროს სახელმწიფო მინისტრის აპარატის მხრიდან გაჟღერებული თხოვნის შედეგად, ამერიკის შეერთებული შტატების ხელისუფლების მიერ საქართველოს დასახმარებლად დამატებით გამოყოფილ 5 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობის პაკეტის მთავარ პრიორიტეტებს შორის მოხვდა გამყოფი ხაზის

მიმდებარედ მცხოვრები პირების დახმარება, დაახლოებით 40 მცირე ინფრასტრუქტურული პროექტით, რომელიც ითვალისწინებს სასმელი წყლის სისტემის, სარწყავი არხების, სადრენაჟო სისტემისა და სოფლის გზების რეაბილიტაციას და რომლითაც 4 ათასამდე ოჯახი ნახავს სარგებელს. ეს დახმარება ასევე ითვალისწინებს შემოსავლის ახალი წყაროს გაჩენას გამყოფი ხაზის მიმდებარედ მცხოვრები დაახლოებით 2000 განსაკუთრებულად მოწყვლადი ოჯახისთვის პროფესიული გადამზადების, ფინანსებისადმი წვდომისა და მიკროსამრეწველო დახმარების უზრუნველყოფის გზით.

აშშ-ს საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს დაფინანსებით დასრულდა სალთვისი-ტირიფონის საირიგაციო სისტემის რეაბილიტაცია, რის შედეგადაც შიდა ქართლში გამყოფი ხაზის მიმდებარე 39 სოფლის 20 ათას ჰექტრამდე მიწის სარწყავი სისტემა გაუმჯობესდა, რაც 18 ათას ოჯახს მოუტანს სარგებელს. 2008 წლამდე ტირიფონის საირიგაციო სისტემით გორის მუნიციპალიტეტის სოფლების დიდი ნაწილი სარგებლობდა, მაგრამ აგვისტოს ომის შემდეგ დე-ფაქტო ხელისუფლებამ არხი გადაკეტა, რის შედეგადაც უწყლოდ დარჩენილ სოფლებში მოსავლის მოყვანა შეუძლებელი იყო. სალთვისი-ტირიფონის მაგისტრალური არხის რეაბილიტაციის შედეგად სარწყავი წყლის მიწოდების პრობლემა სრულად მოგვარდა.

გარდა ამისა, ხელისუფლების თხოვნისა და აქტიური თანამშრომლობის შედეგად, ეუთო-მ მოამზადა ორი პროექტი - სოფ. ნიქოზში შემომავალი დაბინძურებული წყლის გაწმენდასთან და სოფ. ზემო სობისის ჭაბურღილის მშენებლობასთან დაკავშირებით - და მოიძია საჭირო თანხებიც.

სახელმწიფო მინისტრის აპარატის მიერ წარმოებული მოლაპარაკებებისა და მიწოდებული სათანადო ინფორმაციის შედეგად თურქეთის თანამშრომლობისა და კოორდინაციის სააგენტოს (TIKA) მიერ სოფ. რენეში მოეწყო ახალი ამბულატორია და აღიჭურვა სამედიცინო ინვენტარით.

სახელმწიფო მინისტრის აპარატში მომზადდა „კონფლიქტით დაზარალებული რეგიონების სოციალურ-ეკონომიკური განვითარების სახელმწიფო სტრატეგიის“ პროექტი, რომელიც ითვალისწინებს აღნიშნული სოფლების დახმარებას 4 მიმართულებით: 1) ინფრასტრუქტურის, 2) სოფლის მეურნეობის განვითარება, 3) სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესება და 4) ეკონომიკური შესაძლებლობების განვითარება და ბიზნესის ხელშეწყობა. სტრატეგია ასევე, ითვალისწინებს საოკუპაციო ხაზის მიღმა კონკრეტული სერვისების შეთავაზებას, რამეთუ მოთხოვნა ამ უკანასკნელზე გამყოფი ხაზის მეორე მხარეს მცხოვრებ მოსახლეობაში იზრდება. ზემოხსენებული დოკუმენტი საქართველოს მთავრობას დასამტკიცებლად უახლოეს პერიოდში წარედგინება.

ჟენევის საერთაშორისო დისკუსიები და ინციდენტების პრევენციისა და მათზე რეაგირების მექანიზმის (IPRM) შეხვედრები

შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში საქართველოს სახელმწიფო მინისტრის პირველი მოადგილე ხელმძღვანელობს ჟენევის დისკუსიების მეორე სამუშაო ჯგუფს, რომელშიც განიხილება საქართველოს ოკუპირებული რეგიონებიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა და ლტოლვილების საკუთარ საცხოვრებელ სახლებში უსაფრთხო და ღირსეული დაბრუნების, ასევე სხვა ჰუმანიტარული საკითხები.

იძულებით გადაადგილებულ პირთა დაბრუნების საკითხი, ჟენევის დისკუსიებში განსახილველ სხვა საკვანძო თემებთან ერთად (მაღის გამოუყენებლობის ვალდებულება და საერთაშორისო უსაფრთხოების მექანიზმები) ხდება პოლიტიზაციის საგანი საოკუპაციო რეჟიმის მხრიდან. ქართული მხარის პოზიცია, რაც გამყარებულია მზარდი საერთაშორისო მხარდაჭერით, საერთაშორისო სამართლისა და ადამიანის უფლებათა ძირითადი ცივილური ნორმებით, არის პრინციპული ამ საკითხთან მიმართებაში, რომელიც აუცილებლად იქნება დღის წესრიგში, ვიდრე არ მოხდება ამ განუყოფელი უფლების ირგვლივ არსებითი განხილვა და პროცესის იმპლემენტაცია.

ამ საკითხთა შორის განსაკუთრებით პრიორიტეტულია ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მაცხოვრებელთა უფლებრივი მდგომარეობა, მათთვის აქტუალური ყოფითი და ჰუმანიტარული საკითხები. გადაადგილების თავისუფლების საკითხი, მავთულხლართებისა და სხვა ხელოვნური დაბრკოლებების შედეგად სამეურნეო მიწებსა და სავარგულეებზე წვდომის, ნათესავებთან კონტაქტის შეზღუდვის, სამედიცინო და სხვა საჭიროებისათვის გამყოფ ხაზების ორივე მხარეს მცხოვრები მოსახლეობისათვის ოკუპაციის პირობებში არსებული შეზღუდვების მოხსნის და ჰუმანიტარული ხასიათის გამოსავლების მოძებნა არის ერთ-ერთი მთავარი პრიორიტეტი, რაც თავის მხრივ, ერთიანი დეოკუპაციისა და, კონფლიქტების მშვიდობიანი მოგვარებისაკენ მიმართული სტრატეგიის ნაწილია. ჟენევის საერთაშორისო დისკუსიების ჰუმანიტარულ ჯგუფში ბოლო რაუნდების განმავლობაში განსაკუთრებით პრიორიტეტულია ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ეთნიკური ქართველებით დასახლებულ რაიონებში არსებული მდგომარეობა. ყველაზე მოწყვლადი ამ თვალსაზრისით სწორედ აქური გალისა და ახალგორის მოსახლეობაა.

საქართველოს დელეგაციისათვის გალში მშობლიურ ენაზე განათლების მიღების შეზღუდვისკენ მიმართული მორიგი ნაბიჯების ფონზე ეს საკითხი ერთ-ერთ ყველაზე მწვავედ განხილულ თემას წარმოადგენს, სადაც მობილიზებულია საერთაშორისო საზოგადოების სრული მხარდაჭერა, იმისათვის, რომ გალში მაცხოვრებლებს ჰქონდეთ მშობლიურ ენაზე განათლების მიღების შესაძლებლობა. ეს საკითხი ადამიანის უფლებების დარღვევის სხვა ფაქტებთან ერთად, რაც ხშირად სწორედ ეთნიკური ნიშნით დისკრიმინაციის პროცესად წარმოჩინდება, არის ქართული დელეგაციის დღის წესრიგის ძირითადი თემა. ამ მიმართულებებით საერთაშორისო პარტნიორების მხარდაჭერით

გაგრძელდება მუშაობა იმისთვის, რომ ადგილზე ადამიანებს გაუმარტივდეთ საყოფაცხოვრებო პირობები და გადაიჭრას კონკრეტული პრობლემები (სამედიცინო გადაადგილებები, სკოლის მოსწავლეთა გადაადგილება გამყოფი ხაზის სხვადასხვა მხარეს).

ასევე, ჟენევის საერთაშორისო დისკუსიებზე განხილულ საკითხთა შორის არის ისეთი თემები, როგორცაა კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის საკითხები და ამ საკითხებზე ექსპერტთა თანამშრომლობა, გარემოს დაცვის საკითხები და თანამშრომლობა წყლის, ხიდის და სხვა სახის ინფრასტრუქტურის მოსაწესრიგებლად, რაც მოსახლეობის ყოველდღიურ საჭიროებებს უკავშირდება. ამ საკითხების ირგვლივ მიმდინარეობს მუშაობა და გარკვეული თანამშრომლობა, რაც ქართული მხარის კონსტრუქციული და ჰუმანიტარული მიდგომების პირობებში და ასევე საერთაშორისო პარტნიორების აქტიური მხარდაჭერით გაგრძელდება და განვითარდება.

სახელმწიფო მინისტრის აპარატი აქტიურად არის ჩართული ინციდენტების პრევენციისა და მათზე რეაგირების მექანიზმის (IPRM) მუშაობაში. აპარატის წარმომადგენლები ესწრებიან ერგენტში სამ კვირაში ერთხელ გამართულ შეხვედრებს (გალში შეხვედრები არ ტარდება, აფხაზური მხარის სუბიექტური მოსაზრებების გამო). აღნიშნულ ფორმატში განიხილება საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ადამიანის უფლებების დარღვევის სხვადასხვა ფაქტი. ამ მხრივ აღსანიშნავია ადგილობრივი მოსახლეობის დაკავება და დაპატიმრება გამყოფი ხაზის "უკანონო გადაკვეთის" ბრალდებით. ამას გარდა, IPRM-ის შეხვედრებზე დასმულ საკითხებს შორისაა ყაჩაღობის, ძალადობის, სხვადასხვა სამუშაოზე უსასყიდლოდ იძულებით გაყვანის, თანხის გამოძალვის მიზნით გატაცების, მკვლელობისა და ქონების დასაკუთრების შემთხვევების განხილვა და შეძლებისდაგვარად მოგვარება.

მართალია, ე.წ. „საზღვრის დარღვევისათვის“ უკანონო დაკავებები გრძელდება, მაგრამ „ცხელი ხაზის“ აქტიური მუშაობის შედეგად, მნიშვნელოვნად შეიცვალა სიტუაცია - გატაცებულთა უმრავლესობა სწრაფად გათავისუფლდა.

კულტურული მემკვიდრეობა

ოკუპირებულ ტერიტორიებზე არსებული ქართული კულტურულ-ისტორიული და რელიგიური მემკვიდრეობის ძეგლების მდგომარეობა ყოველდღიურად მძიმდება. ხდება უძველესი ნიმუშების მიზანმიმართული განადგურება და მრავალსაუკუნოვანი ქართული ეკლესია-მონასტრების ახალი - არაქართული სტილის ტაძრებით შენაცვლება.

სახელმწიფო მინისტრის აპარატში შეიქმნა უწყებათაშორისი სამუშაო ჯგუფი, რომელმაც მოამზადა დოკუმენტები ოკუპირებულ ტერიტორიებზე არსებული ქართული კულტურულ-ისტორიული და რელიგიური მემკვიდრეობის ძეგლების მდგომარეობის და აფხაზეთში „შავი არქეოლოგიის“ შესახებ. აღნიშნული მასალები გაეგზავნა საგარეო საქმეთა სამინისტროს.

კულტურული ძეგლების ნუსხა განისაზღვრა კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს მიერ, ხოლო UNESCO-სთან შემდგომი მოლაპარაკებები წარიმართა საგარეო საქმეთა სამინისტროს ხელმძღვანელობით.

სამუშაო ჯგუფის შემადგენლობაში შევიდა კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტრო, საგარეო საქმეთა სამინისტრო, საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტო და შესაბამისი კომპეტენციის მქონე დარგის ექსპერტები. სახელმწიფო მინისტრის აპარატში გამართული სამუშაო ჯგუფის შეხვედრებზე დაისვა UNESCO-ს საექსპერტო მისიის აფხაზეთში ჩასვლის და ძეგლების დათვალიერების, მათთვის სპეციალური მარშრუტის, ე.წ. „საგზაო რუკის“ შემუშავების საკითხი, ძეგლების შენახვისთვის აუცილებელი კომპლექსური სამუშაოების ჩატარების და საკონსერვაციო ობიექტების იდენტიფიცირების მიზნით. აქტიური და კოორდინირებული უშუალო და წერილობითი კომუნიკაციის შედეგად გამოიკვეთა პოზიცია აღნიშნული საექსპერტო მისია შედგეს UNESCO-ს, ICOMOS-ის, ICCROM-ის და ICOM-ის გაერთიანებული წარმომადგენლობით.

სახელმწიფო მინისტრის აპარატი რამდენჯერმე წარსდგა ანგარიშით, საქართველოს პარლამენტის კომიტეტების წინაშე, ოკუპირებულ ტერიტორიებზე არსებული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების მდგომარეობის თაობაზე.

სამოქალაქო ინტეგრაცია

ეთნიკური უმცირესობების მიმართ პოლიტიკის შემუშავება და მისი ეფექტური განხორციელება სახელმწიფო მინისტრის აპარატის კიდევ ერთი კომპეტენციაა. ამ პოლიტიკის მიზანია ეთნიკური უმცირესობების უფლებების დაცვა, საზოგადოებაში მათი სრულფასოვანი ინტეგრაციის უზრუნველყოფა, ტოლერანტული გარემოს დამკვიდრებისა და განმტკიცების ხელშეწყობა.

2006 წელს საქართველოს პარლამენტმა მოახდინა „ეროვნულ უმცირესობათა დაცვის შესახებ ევროპული ჩარჩო კონვენციის“ რატიფიცირება და, შესაბამისად, საერთაშორისო თანამეგობრობის წინაშე აიღო ის ვალდებულება, რომელიც გულისხმობს ეთნიკური უმცირესობების უფლებათა დაცვას და მათი სრულფასოვანი და ღირსეული მონაწილეობის უზრუნველყოფას ქვეყნის განვითარებაში. სახელმწიფო სტრატეგია ეთნიკური უმცირესობების მიმართ ითვალისწინებს ამ ვალდებულებების თანდათანობით განხორციელებას.

ამ პოლიტიკის განხორციელების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს წარმოადგენს სამოქალაქო ინტეგრაციის სტრატეგიული დოკუმენტი, რომლის შემუშავებასა და

განხორციელებას კოორდინირებას უწევს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი. 2013-2014 წწ. სახელმწიფო მინისტრის აპარატის საქმიანობა მიმდინარეობდა *შემწყნარებლობისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის ეროვნულ კონცეფციისა და 2009–2014 წლების სამოქმედო გეგმის* ფარგლებში. საქმიანობა წარმართა კონცეფციით განსაზღვრული ექვსივე სტრატეგიული მიმართულებით: კანონის უზენაესობა, განათლება და სახელმწიფო ენა, მედია და ინფორმაციზე ხელმისაწვდომობა, პოლიტიკური ინტეგრაცია და სამოქალაქო მონაწილეობა, სოციალური და ეკონომიკური ინტეგრაცია, კულტურა და თვითმყოფადობის შენარჩუნება. 2014 წელს აღნიშნულ კონცეფციასა და სამოქმედო გეგმას ვადა ამოეწურა, შესაბამისად, სახელმწიფო მინისტრის აპარატმა შეიმუშავა ახალი დოკუმენტი. 2015 წლის 17 აგვისტოს საქართველოს მთავრობის #1740 განკარგულებით დამტკიცდა *სამოქალაქო თანასწორობისა და ინტეგრაციის სახელმწიფო სტრატეგია და 2015-2020 წლების სამოქმედო გეგმა*.

ახალი სტრატეგიული დოკუმენტის შემუშავებამდე სახელმწიფო მინისტრის აპარატმა დამოუკიდებელ ექსპერტთა ჯგუფთან ერთობლივად მოამზადა *შემწყნარებლობისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის ეროვნული კონცეფციისა და 2009-2014 წწ. სამოქმედო გეგმის* შესრულების შეფასების დოკუმენტი, რამაც საფუძველი დაუდო მთავრობის ახალი და უფრო ეფექტური პოლიტიკის ჩამოყალიბებას. შესაბამისად, ახალი სტრატეგიული დოკუმენტი ეფუძნება იმ შედეგებს, რაც გამოვლინდა წინა წლებში განხორციელებული საქმიანობის შედეგად და ითვალისწინებს არსებულ რეკომენდაციებს და წინადადებებს. სამოქალაქო ინტეგრაციის ახალი სტრატეგია ეყრდნობა თანასწორობის პრინციპს და „მეტი მრავალფეროვნება, მეტი ინტეგრაცია“ მიდგომას, და მიზნად ისახავს თანსწორი გარემოს ჩამოყალიბებას; ეთნიკური უმცირესობების სრულფასოვან თანამონაწილეობას საზოგადოებრივი ცხოვრების ყველა სფეროში; და მათი კულტურისა და იდენტობის დაცვას. ახალი სტრატეგია:

- ემყარება წარსულ გამოცდილებას და ნერგავს ახალ მიდგომას, თუ როგორ უნდა იქნას მუშაობა წარმართული მიზნების ეფექტური მიღწევისათვის;
- ითვალისწინებს უფრო მეტ ინტერაქციას უმრავლესობასთან, რადგან სამოქალაქო ინტეგრაცია არის პროცესი, რომელიც საზოგადოებას მთლიანად ფარავს;
- განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს ეთნიკური უმცირესობების წვდომის გაუმჯობესებას გადაწყვეტილების პროცესისა და საზოგადოებრივი სერვისების მიმართ, რაც ასევე გულისხმობს ენობრივი ბარიერების გადალახვას;
- ითვალისწინებს სახელმწიფო ენის ცოდნის დონის ამაღლებისთვის შესაბამისი პროგრამებისა და პროექტების ეფექტიან განხორციელებას;
- ითვალისწინებს ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელი მცირე ჯგუფების კულტურული (ლინგვისტური) უფლებების დაცვას;
- მოიცავს გენდერული კომპონენტის წარმოჩენას;
- განსაკუთრებულ ყურადღებას უთმობს ბომა მოსახლეობას, მათ სოციალურ-ეკონომიკურ ინტეგრაციას.

სამოქალაქო ინტეგრაციის ახალ სტრატეგიაზე მუშაობის პროცესი იყო ღია და გამჭვირვალე, რომელიც ქმნიდა აღნიშნულ სფეროში მომუშავე ყველა დაინტერესებული მხარის აქტიური თანამონაწილეობის შესაძლებლობას. სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა განხილული იყო ეროვნული უმცირესობების საბჭოსთან, ადგილობრივი სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლებთან, საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, საქართველოს პარლამენტის ადამიანის უფლებათა დაცვისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის კომიტეტთან, პოლიტიკურ პარტიებთან და ექსპერტებთან, ასევე საკუთრივ რეგიონებში მცხოვრები ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებთან. დოკუმენტს საერთაშორისო ექსპერტიზა ჩაუტარა ეროვნული უმცირესობების საკითხებში ეუთო-ს უმაღლესი კომისრის ოფისმა.

სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის პროცესის ეფექტიანად წარმართვის მიზნით შექმნილია სახელმწიფო უწყებათაშორისი კომისია. სახელმწიფო მინისტრის აპარატი კოორდინირებას უწევს უწყებათაშორისი კომისიის მუშაობას: საანგარიშო პერიოდში გაიმართა კომისიის სხდომები და სამუშაო შეხვედრები, თემატური დისკუსიები და კონსულტაციები, შემუშავდა რეკომენდაციები. აგრეთვე, შესაბამის უწყებებთან თანამშრომლობაში მომზადდა წლიური დეტალური სამოქმედო გეგმები და შესრულების ანგარიშები. ანგარიშები წარედგინა მთავრობას, ასევე ეროვნულ უმცირესობათა საბჭოს, სამოქალაქო სექტორს. საქმიანობა წარიმართა კომისიის ფარგლებში ჩამოყალიბებული თემატური სამუშაო ჯგუფებში. ეს ფორმატი იძლევა იმის საშუალებას, რომ სხვადასხვა საკითხების განხილვაში ჩაერთონ არასამთავრობო ორგანიზაციები, ექსპერტები, ყველა ის აქტორი, ვინც მუშაობს აღნიშნულ საკითხებზე.

ბოლო წლების განმავლობაში გარკვეული პოზიტიური ნაბიჯები გადაიდგა ეთნიკური უმცირესობების უფლებების დაცვისა და თანასწორუფლებიანობის უზრუნველყოფის მიმართულებით, ასევე 2014 წლის აპრილში საქართველოს პარლამენტმა მიიღო კანონი „დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ“, რომელიც ხაზს უსვამს იმ გარემოებას, თუ რამდენად მნიშვნელოვანია ადამიანის უფლებებისა და თანასწორუფლებიანობის დაცვა და განმტკიცება ქვეყანაში. ასევე, დამტკიცდა ადამიანის უფლებათა სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა. ეროვნული უმცირესობების უფლებების ნაწილი არის ამ დოკუმენტის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კომპონენტი, რომლის მომზადებაში სახელმწიფო მინისტრის აპარატი აქტიურ მონაწილეობას იღებდა. 2015 წლის ივლისში მიღებული იქნა სახელმწიფო ენის შესახებ კანონი, რომელშიც განსაზღვრულია „ეროვნული უმცირესობების ენების“ ცნება და ასევე ამ ენების გამოყენების შესაძლებლობები ეთნიკური უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ მუნიციპალიტეტებში.

2013-2015 წლებში საქმიანობა წარიმართა შემდეგი მიმართულებებით:

ბოშები. 2010 წლიდან მიმდინარეობს ბოშების რეგისტრაციის პროცესი; გატარდა შესაბამისი პროცედურები, რათა მომხდარიყო მათი დაბადების რეგისტრაციასთან, მოქალაქეობასთან,

და ასევე დამადასტურებელი მოწმობების გაცემასთან დაკავშირებული საკითხების მოგვარება. მოხდა ლენინოვკასა და გაჩიანში მცხოვრები ბოშური მოსახლეობის 265 პირის შეყვანა სარეგისტრაციო ბაზაში; 2013 წელს 11 ბოშას მიენიჭა მოქალაქის სტატუსი, 8 ადამიანმა მიიღო მოქალაქეობის არმქონე პირის სტატუსი; 2014 წელს 61 პირი დარეგისტრირდა და მიიღო შესაბამისი სამართლებრივი სტატუსი.

განათლება. ბოლო წლების განმავლობაში განხორციელდა პროგრამები/პროექტები და სხვადასხვა ღონისძიებები, რომლებიც მიმართულია ეთნიკურ უმცირესობათა წარმომადგენლების განათლების ხელმისაწვდომობის გაზრდაზე.

ზოგადი განათლება

- სახელმძღვანელოები ყველა საგანში 1-დან მე-6 კლასების ჩათვლით თარგმნილია სომხურ, რუსულ და აზერბაიჯანულ ენებზე. უმცირესობათა წარმომადგენელ თითოეულ მოსწავლეს სასწავლო მასალები უფასოდ გადაეცემა სახელმწიფოს მიერ. მე-7-დან მე-12 კლასამდე საგნების შესაბამისი სახელმძღვანელოები მომზადების პროცესშია.
- ეროვნული სასწავლო გეგმა ითარგმნა აზერბაიჯანულ, სომხურ და რუსულ ენებზე, ასევე შემუშავდა სახელმძღვანელოები და სასწავლო რესურსები. შესაბამისი ინსტრუქციები ისეთი დოკუმენტებისთვის, როგორებიცაა 'მასწავლებელთა კარიერის დასაწყისი,' 'პროფესიული განვითარება და კარიერული წინსვლა' ასევე ითარგმნა აზერბაიჯანულ, რუსულ და სომხურ ენებზე.
- ზოგადი განათლების დახმარების პროგრამის „სასკოლო ინიციატივის“ ქვე-პროგრამის ფარგლებში, კახეთის რაიონის სოფლებში - ფონაში, არაშფერანსა და წიწკანანანთსერში - არსებულმა საჯარო სკოლებმა მიიღეს სახელმწიფო დაფინანსება ოსური ენის სწავლებისათვის.
- ქვემო-ქართლის, სამცხე-ჯავახეთისა და კახეთის რეგიონების სკოლებში დაინერგა სასწრაფო სამედიცინო დამხრებისა და პირველადი სამედიცინო დახმარების მომსახურება.
- 2013-2015 წწ. ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელ სკოლის მოსწავლეებს საშუალება ჰქონდათ მონაწილეობა მიეღოთ ოლიმპიადაში სომხურ, აზერბაიჯანულ და რუსულ ენებზე, შემდეგ საგნებში: მათემატიკა, ისტორია, გეოგრაფია, ფიზიკა, ქიმია და ბიოლოგია.

უმაღლესი განათლება. 2010 წლიდან ეროვნული უმცირესობების წარმომადგენელი სტუდენტებისთვის აპრობირებულია გამარტივებული სისტემა (ე.წ. ქვოტირების სისტემა), რაც საშუალებას იძლევა გაიზარდოს უმაღლესი განათლების მიღების შესაძლებლობა. შესაბამისად, საგრძნობლად გაიზარდა ეროვნულ უმცირესობათა სტუდენტების რაოდენობა საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლებში, რაც ცალსახად ამ პროგრამის დამსახურებაა.

სტატისტიკა: 2013 წელს 890 არაქართულენოვანი სტუდენტი ჩაირიცხა საქართველოს

უმაღლეს სასწავლებლებში, 2014 წელს სტუდენტების რაოდენობა გახდა - 673, ხოლო 2015 წელს - 741.

ცნობიერების ამაღლება/ინფორმირება. საანგარიშო პერიოდში განათლების მიმართულებით გაიმართა შეხვედრები ქვემო ქართლში მცხოვრებ ახალგაზრდებთან, მათ მიეწოდათ ინფორმაცია „4+1 პროგრამის“ შესახებ. ასევე, გაიმართა სამუშაო შეხვედრები არაქართულენოვანი სკოლებისა და ქართული ენის სახლების პედაგოგ-მასწავლებლებთან, მოსწავლეებთან, მათ მშობლებთან, არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებთან მარნეულში, დმანისში, გარდაბანში, ახალქალაქში, თბილისში. 2014 წლის ივნისში სახელმწიფო მინისტრის აპარატის ორგანიზებით გამოცდების ეროვნულ ცენტრთან ერთად მარნეულში ჩატარდა აბიტურიენტთა პრეტესტირება, რომელშიც მონაწილეობა მიიღო ქვემო ქართლის 250 ახალგაზრდამ.

სახელმწიფო ენა. ბოლო წლების განმავლობაში სერიოზული ყურადღება დაეთმო ქართული ენის სწავლებას და განხორციელდა პროგრამები, რაც მიზნად ისახავდა ქართული ენის სწავლებას და მის გაუმჯობესებას არაქართულენოვან სკოლებში.

- I-XII კლასების მოსწავლეებისათვის შემუშავდა სახელმძღვანელო „ქართული, როგორც მეორე ენა“. სახელმძღვანელო მიეწოდება მოსწავლეებს უფასოდ.
- ელექტრონული პროგრამა - „ქართული, როგორც უცხო ენა“ ხელმისაწვდომია ყველა დაინტერესებული პირისთვის, რომელსაც სურს ქართული ენის შესწავლა.

2013-2015 წლებში გაგრძელდა პროგრამების „ქართული, როგორც მეორე ენა“ და „ქართული ენა მომავალი წარმატებისთვის“ განხორციელება რომლის მიზანია სახელმწიფო ენის ცოდნის გაუმჯობესება და სამოქალაქო ინტეგრაციის ხელშეწყობა. სახელმწიფო ენის სწავლების გარდა, პროგრამა „ქართული, როგორც მეორე ენა“ ითვალისწინებს სხვადასხვა კლასგარეშე საქმიანობას - სემინარების, კონკურსების, საზაფხულო ბანაკებისა და ასევე ქართული ენის კლუბების ორგანიზებას. 2014 წელს, 90 სკოლაში გაიხსნა ქართული ენის კლუბები, რაც მოიცავდა 3545 მონაწილეს (2625 მოსწავლეს, 484 მასწავლებელს და 436 ადგილობრივი თემის წევრს). აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში ქართული ენის 78 მასწავლებელი გაიზავნა სამცხე-ჯავახეთის, ქვემო-ქართლისა და კახეთის არაქართულენოვან სკოლებში. პროგრამა „ქართული ენა მომავალი წარმატებისთვის“ გულისხმობს მასწავლებელთა /მოხალისე მასწავლებელთა მომზადებას და შემდგომში მათ გაზავნას ეთნიკური უმცირესობებით მჭიდროდ დასახლებულ რეგიონებში, რათა დახმარება გაეწიოს ქართული ენის სწავლებას და ადგილობრივ მასწავლებლებს. 2011 წლიდან 600-ზე მეტი მასწავლებელი არის გაზავნილი აღნიშნულ რეგიონებში. ამჟამად, 285 მასწავლებელი (198 ასისტენტ-მასწავლებელი და 87 ინსტრუქტორი) მუშაობს 210 არაქართულენოვან სკოლებში. პროგრამა ფარავს არაქართულენოვანი სკოლების 91% ქვეყნის მასშტაბით.

ზ. ჟვანიას სახ. საჯარო ადმინისტრირების სკოლა, საჯარო სექტორში დასაქმებულ ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებს (ცენტრალური და ადგილობრივი სამთავრობო სტრუქტურებისა და თვითმმართველობების დონეზე) აძლევს შესაძლებლობას მონაწილეობა მიიღონ მოკლე და გრძელვადიან პროფესიულ და საგანმანათლებლო პროგრამებში, ასევე გააუმჯობესონ სახელმწიფო ენის ცოდნა. თითოეული საგნობრივი კურსი მოიცავს სამოქალაქო განათლების მიმართულებას.

ზ. ჟვანიას სახ. სკოლის რეგიონული ტრენინგ-ცენტრები ფუნქციონირებენ სამცხე-ჯავახეთის, ქვემო-ქართლის და კახეთის რეგიონებში, სადაც საჯარო სექტორში დასაქმებულ ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებს, სკოლების ადმინისტრაციის წევრებს შესაძლებლობა აქვთ უფასოდ დაესწრონ ქართული ენის გაკვეთილებს.

მედიასა და ინფორმაციაზე ხელმისაწვდომობა

კანონი ავალდებულებს საზოგადოებრივ მაუწყებელს მოამზადოს ეთნიკური უმცირესობების ენებზე და მათ შესახებ გადაცემები. ეს ვალდებულება სრულდება. 2013 წლიდან ეთნიკური უმცირესობების წვდომა ინფორმაციაზე გაუმჯობესდა. ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებს აქვთ შესაძლებლობა ყოველდღიურად მიიღონ ინფორმაცია ქვეყანაში მიმდინარე პოლიტიკურ-ეკონომიკური პროცესების შესახებ. ნაციონალური „მომხმე“ საზოგადოებრივი მაუწყებლის მე-2 არხით ყოველ დღე გადის ეთერში ეთნიკური უმცირესობების 5 ენაზე (აფხაზური, ოსური, სომხური, აზერბაიჯანული, რუსული).

2014 წლის ოქტომბრიდან საინფორმაციო-ანალიტიკური პროგრამა „რეალური დრო“ (რადიო თავისუფლებისა და „ამერიკის ხმის“ ერთობლივი პროექტი) გადაიცემა საზოგადოებრივი მაუწყებლის მიერ. ყოველკვირეული თოქ-შოუ „ჩვენი ეზო,“ რომელიც ეთნიკური უმცირესობების პრობლემატიკისა და ტოლერანტობის თემებს ეხება, 2013-2014 წწ. რეგულარულად გადიოდა საზოგადოებრივი მაუწყებლის ეთერში. 2014 წლის ოქტომბრიდან იგი შეცვალა დოკუმენტური ფილმების სერიამ „მრავალეთნიკური საქართველო“.

ახალი ამბები ასევე ყოველდღიურად გადაიცემა „პირველი რადიოს“ მიერ, ზემოხსენებული ეთნიკური უმცირესობების ენებზე, რასაც კვირაში ერთხელ ემატება გამოშვება ქურთულ ენაზე.

2013-2015 წწ. სახელმწიფო განაგრძობდა ეთნიკური უმცირესობების ენებზე ბეჭდვითი მედიის მხარდაჭერას.

სამოქალაქო და პოლიტიკური მონაწილეობა

2012-2014 წლები იყო არჩევნების პერიოდი. ქვეყანაში ჩატარდა საპარლამენტო, საპრეზიდენტო და ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნები. ამდენად, მნიშვნელოვანი იყო ეთნიკური უმცირესობების არჩევნებში თანასწორი და აქტიური მონაწილეობის უზრუნველყოფა. ცენტრალურ საარჩევნო კომისიასთან შექმნილმა სამუშაო ჯგუფმა მოამზადა და მიაწოდა ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებს ის ინფორმაცია, რაც მნიშვნელოვანი იყო მათი არჩევნებში აქტიური მონაწილეობისათვის:

- ყველა საჭირო მასალა ითარგმნა უმცირესობების ენებზე;
- წარმართა ახალგაზრდა ამომრჩეველთათვის და ქალებისთვის საარჩევნო პროცესის შესახებ ცნობიერების ამაღლების კამპანია;
- გაიმართა შეხვედრები, სემინარები, ტრენინგები გარდაბანში, მარნეულში, დმანისში, ახალციხეში, ახალქალაქში;
- ასევე, ცესკომ ფინანსური მხარდაჭერა გამოუცხადა 10 არასამთავრობო ორგანიზაციას, რომლებიც ეთნიკური უმცირესობების საარჩევნო უფლებებზე მუშაობდნენ.

სოციალური და რეგიონული ინტეგრაცია

2013-2015 წლების განმავლობაში „სოციალური გარანტიების შესახებ ეროვნული/ეთნიკური უმცირესობებისათვის ინფორმაციის მიწოდების“ პროგრამის ფარგლებში ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებს მიეწოდათ ინფორმაცია სახელმწიფო ჯანდაცვის პროგრამებსა და სოციალური დახმარების შესახებ. (მომზადდა და დარიგდა მასალები ეთნიკური უმცირესობების ენებზე). 2013 წელს სახელმწიფო მინისტრის აპარატი ეროვნულ სკრინინგ ცენტრთან ერთობლივად ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენლებს აწვდიდა ინფორმაციას სკრინინგის სახელმწიფო პროგრამის შესახებ. საინფორმაციო შეხვედრები გაიმართა ქვემო ქართლის (მარნეული), სამცხე-ჯავახეთის (სოფ. ფოკა) და კახეთის (სოფ. კაბალი) მუნიციპალიტეტების არაქართულენოვან მოსახლეობასთან. 2014 წელს ეთნიკური უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ სამცხე-ჯავახეთისა და ქვემო ქართლის რეგიონებში 12 სამედიცინო კლინიკა აშენდა და აღიჭურვა.

2013-2015 წლებში გაგრძელდა სხვადასხვა სახის ინფრასტრუქტურული პროექტების განხორციელება ეთნიკური უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებში. ეს პროექტები ითვალისწინებდა გაზიფიკაციას, შიდა გზების, საირიგაციო და სასმელი წყლის სისტემების, გარეგანათების რეაბილიტაციას; სასკოლო, სპორტული ინფრასტრუქტურის შეკეთებას/განახლებას.

კულტურა და თვითმყოფადობის შენარჩუნება

აღნიშნულ პერიოდში სახელმწიფო მხარს უჭერდა ეთნიკური უმცირესობების კულტურულ ცენტრებს და თეატრებს. ეთნიკური უმცირესობების თვითმყოფადობის შენარჩუნების ხელშეწყობის მიზნით გაიმართა კულტურული ღონისძიებები. მათ შორის აღსანიშნავია, მულტიეთნიკური კულტურის ფესტივალი „ერთი ცის ქვეშ“, რომლის მიმართ ინტერესი, როგორც ეთნიკური უმცირესობების მხრიდან, ასევე ქართულენოვანი ახალგაზრდების მხრიდან წლიდან წლამდე იზრდება, ფართოვდება ასევე მისი გეოგრაფიული არეალი. ფესტივალის ფარგლებში ხუთი დასკვნითი კონცერტი (კლასიკური მუსიკა და ფოლკლორი) ჩატარდა 2013-15 წლებში. ფესტივალში მონაწილეობა მიიღეს თბილისის, ქვემო- ქართლის, სამცხე-ჯავახეთის, კახეთის, აჭარის რეგიონების ახალგაზრდებმა.

გასულ წლებში განსაკუთრებული ყურადღება დაეთმო ეთნიკური უმცირესობების წარმომადგენელ ახალგაზრდების ჩართულობას სხვადასხვა სახის კულტურულ ღონისძიებებში.

- 2014-2015 წწ .50 მდე აზერბაიჯანელმა სტუდენტმა მოინახულა კახეთის ისტორიული ძეგლები. ქვემო ქართლის 20 მდე მოსწავლემ მოინახულა საქართველოს ეროვნული მუზეუმი. პანკისის ხეობის მოსწავლეებმა მოინახულეს ეთნოგრაფიული მუზეუმი თბილისში. აღნიშნულ პერიოდში ჩატარდა ასევე ლიტერატურულ-ისტორიულ-შემეცნებითი • ღონისძიებები სოფ. ყარაჯალას, სოფ. დუისის საჯარო სკოლებში;
- საინფორმაციო შეხვედრები სხვადასხვა უწყებების წარმომადგენლებთან იწვევს ახალგაზრდებში დიდ ინტერესს. მათ ეძლევათ შესაძლებლობა გაეცნონ სხვადასხვა უწყებების საქმიანობას, უშუალოდ გადაწყვეტილების მიმღებ პირებისგან მოისმინონ მათი ხედვა აქტუალურ საკითხებზე და თავისი მოსაზრებებიც წარმოადგინონ. სახელმწიფო მინისტრის აპარატის ორგანიზებით 2013-14 წლებში ქვემო ქართლიდან და სამცხე-ჯავახეთიდან ახალგაზრდები იმყოფებოდნენ სპორტისა და ახალგაზრდობის საქმეთა სამინისტროში, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის მასწავლებლის სახლში, შერიგებისა და სამოქალაქო თანასწორობის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრის აპარატში, შსს-ს აკადემიაში.
- აღნიშნულ პერიოდში სახელმწიფო მინისტრის აპარატის ორგანიზებით და მონაწილეობით გაიმართა ლექცია-სემინარები საქართველოს უმაღლეს სასწავლებლის სტუდენტებისთვის როგორც თბილისში, ასევე რეგიონებში. გაიმართა ლექცია-სემინარები და დისკუსიები სამცხე-ჯავახეთის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტში, ახალციხის უნივერსიტეტში, თბილისის ივ. ჯავახიშვილის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტში. ლექციების თემები იყო მრავალფეროვნება და ტოლერანტობა, ეროვნული უმცირესობების უფლებები საქართველოში, სახელმწიფოს პოლიტიკა სამოქალაქო ინტეგრაციის მიმართულებით და სხვა.

საინფორმაციო/ცნობიერების ამაღლების კამპანია საქართველო-ევროკავშირის შორის ასოცირების შესახებ შეთანხმება. სახელმწიფო მინისტრის აპარატი ევროპულ და ევრო-ატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციის საკითხებში სახელმწიფო მინისტრის აპარატთან ერთად ახორციელებს საქართველოს ევროინტეგრაციის შესახებ საინფორმაციო კამპანიას ეთნიკური უმცირესობებისთვის. თბილისის ივ. ჯავახიშვილის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტში გაიმართა შეხვედრა არაქართულენოვან სტუდენტებთან. მათ მიეწოდათ ინფორმაცია საქართველოს ევროინტეგრაციის პროცესის შესახებ. სახელმწიფო მინისტრის აპარატმა „4+1“ პროგრამის ბენეფიციარ სტუდენტებისთვის გამოაცხადა ესეების კონკურსი თემაზე „ევროინტეგრაცია და მე“. კონკურსი ითვალისწინებდა ახალგაზრდების მოსაზრებების და მიდგომების წარმოჩენას საქართველოს ევროპულ არჩევანთან მიმართებაში. საკონკურსო კომისიამ გამოავლინა 3 საუკეთესო ნაშრომის ავტორი. გამარჯვებულები დაჯილდოვდნენ, ხოლო საუკეთესო სტატიები დაიბეჭდა გაზეთებში „ვრასტანი“ და „გურჯისტანი“. 2014-2015 წწ. განმავლობაში მომზადდა საინფორმაციო მასალები ეთნიკური უმცირესობების ენებზე (სომხური, აზერბაიჯანული, აფხაზური, ოსური) და გავრცელდა. საინფორმაციო შეხვედრები, სემინარები და დისკუსიები გაიმართა სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებთან: სტუდენტებთან და უფროსკლასელებთან, არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლებთან, მარნეულის ნინოწმინდისა და ახალქალაქის მუნიციპალიტეტის ფერმერებთან; ასევე რეგიონული მედიის წარმომადგენლებთან.

სამოქმედო გეგმის იმპლემენტაციის პროცესში მნიშვნელოვანი იყო ურთიერთობა მოსახლეობასთან, ადგილობრივ თვითმმართველობებთან, თემის ლიდერებთან და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან.

საჭიროების შემთხვევაში სხვადასხვა საკითხების ეფექტიანი მოგვარების მიზნით სახელმწიფო მინისტრის აპარატი შუამდგომლობდა სახელმწიფო უწყებებთან, ადგილობრივ თვითმმართველობებთან; არსებული საკითხების ადვოკატირებას ხშირ შემთხვევაში დადებითი შედეგი ჰქონდა.

მნიშვნელოვანი იყო თანამშრომლობა საქართველოს სახალხო დამცველის აპარატთან არსებულ ეროვნულ უმცირესობათა საბჭოსთან.

აღნიშნულ პერიოდში სახელმწიფო მინისტრის აპარატი მჭიდროდ თანამშრომლობდა სამოქალაქო სექტორთან, საერთაშორისო ორგანიზაციებთან, ქვეყანაში აკრედიტებულ დიპლომატიურ კორპუსთან, ადგილობრივ და საერთაშორისო ექსპერტებთან. სამოქალაქო ინტეგრაციის კონცეფციის ფარგლებში პროექტებისა და პროგრამების განსახორციელებლად სახელმწიფო მინისტრის აპარატს ბოლო 2 წლის განმავლობაში მხარს უჭერდა აშშ-ს საერთაშორისო განვითარების სააგენტო (USAID), საქართველოს გაერო-ს ასოციაცია (UNAG).

რელიგიური საკითხები

რელიგიურ გაერთიანებებთან დაკავშირებული ცალკეული საკითხების სამართლებრივ სივრცეში მოქცევისა და გადაწყვეტის მიზნით სახელმწიფო მინისტრის აპარატის ინიციატივით 2013 წლის 29 დეკემბერს შეიქმნა „რელიგიურ გაერთიანებებთან დაკავშირებული ცალკეული საკითხების შემსწავლელი უწყებათაშორისი კომისია“. კომისიის მუშაობის შედეგად მიღწეულ იქნა ორი მნიშვნელოვანი შედეგი: 1) კომისიამ შეიმუშავა და საქართველოს მთავრობას დასამტკიცებლად წარუდგინა „საქართველოში არსებული რელიგიური გაერთიანებებისათვის საბჭოთა ტოტალიტარული რეჟიმის დროს მიყენებული ზიანის ნაწილობრივ ანაზღაურებასთან დაკავშირებული ზოგიერთი ღონისძიების განხორციელების წესი“, რომლის საფუძველზეც შესაძლებელი გახდა საქართველოში საჯარო სამართლის იურიდიული პირის სამართლებრივი ფორმით რეგისტრირებული ისლამური, იუდეური, რომაულ-კათოლიკური და სომხური სამოციქულო აღმსარებლობის მქონე რელიგიური გაერთიანებებისთვის ზიანის ნაწილობრივი ანაზღაურება; 2) უწყებათაშორის კომისიის ინიციატივით 2014 წლის თებერვალში შეიქმნა აგრეთვე საჯარო სამართლის იურიდიული პირი - რელიგიის საკითხთა სახელმწიფო სააგენტო, რომლის ძირითადი ამოცანა იქნება ისეთი საკითხების შესწავლა და მათზე საკანონმდებლო რეკომენდაციების შემუშავება, როგორცაა რელიგიური-საკულტო ნაგებობების მშენებლობა, რელიგიური გაერთიანებების დაფინანსება, რელიგიური საგანმანათლებლო საქმიანობის რეგულირება და სხვა საკითხები.